

СТВОРЕННЯ ЖИТТЯ В МОДЕЛІ ВСЕСВІТУ З МІНІМАЛЬНОЮ ПОЧАТКОВОЮ ЕНТРОПІЄЮ

Petro O. Kondratenko

National Aviation University, Kyiv, Ukraine
(<https://kondratenko.biz.ua>; pkondrat@ukr.net)

Анотація

В статті на підставі розгляду інформації про життя на Землі і у Всесвіті, а також використовуючи різні моделі створення Всесвіту показано, що Стандартна модель народження Всесвіту не може адекватно пояснити ні створення Всесвіту, ні створення життя на Землі і у Всесвіті. На прикладі комп'ютера, принцип дії якого скопійовано з функціональної діяльності живого організму, показано, що життя клітини неможливе без наявності програми, навіть якщо вдасться синтезувати всі складові елементи клітини. З іншого боку, модель створення Всесвіту з мінімальною початковою ентропією передбачає, що наш Всесвіт є складовою частиною Супер-Всесвіту, одним із прошарків розшарованого простору. Таких прошарків всього чотири: нульвимірний простір, через який входить Скалярне Поле, яке несе з собою фундаментальний код, одновимірний простір, двовимірний простір і наш тривимірний простір. Скалярне Поле відповідальне за створення частинок у всіх просторах і за масу частинок, а також забезпечує взаємодію між ними (сильну, слабку, електромагнітну і гравітаційну). Воно ж з постійною швидкістю наповнює простір частинками (бінейтронами) в околі існуючих частинок. Крім того, Скалярне Поле несе програму створення життя у Всесвіті і, зокрема, на Землі. Воно задає програму життєдіяльності окремих клітин і органів в рослинному і тваринному світі. Маючи ієрархічну структуру, Скалярне Поле постійно присутнє в клітинах, органах та організмі. Створене різноманіття живого на Землі забезпечує безвідходну діяльність всього живого шляхом ідеального кругообігу речовин. Таким чином, всі живі організми складають «єдиний живий організм Землі». Кожен організм має фізичну і польову складові. У Всесвіті існують і живі тіла, що мають польову форму. Наявність антиентропійних процесів в зірках і планетах вказує на те, що вони представляють особливий вид живих об'єктів, як складових одиниць живого Всесвіту. Носієм їхньої свідомості є Скалярне Поле згідно з його ієрархічною структурою. Крім того, ієрархічна структура Скалярного Поля забезпечує свідомість у всіх фізичних тіл на низькому рівні.

Ключові слова: Скалярне Поле, універсальний код, модель створення Всесвіту, програма життя, свідомість, види живих тіл.

Вступ

Життя у Всесвіті. Вчені багато зусиль докладають для пошуків життя у Всесвіті. Проте, ці пошуки обмежуються пошуками розумного життя на планетах в Сонячній системі та в інших планетних системах. При цьому практично не цікавляться іншими формами життя та іншими проявами свідомості. Фактично люди ще не готові для таких пошуків, оскільки ще не пізнали життя на Землі. Про це свідчить діяльність людей, яке не стимулює розвиток життя, а навпаки, все робить для його знищення.

Для висвітлення проблеми життя у Всесвіті необхідно, перш за все, виходити з моделі створення і розвитку Всесвіту. Потім потрібно використати Закон єдності та Закон подібності у Всесвіті. Дію цих законів легко прослідити на Землі, а потім поширити їх на Всесвіт.

Закон єдності проявляється багатогранно. Зокрема, цей закон виявляється в дії одних і тих же фізичних законів в різних зоряних системах, одних і тих же хімічних елементів, які проявляються в спектрах випромінювання всіх зірок у Всесвіті, а також в однакових структурах клітин у всіх живих організмах від мікробів до людини. Якби структура клітин у мікробів, рослин і тварин, включаючи людину, була різною, тоді було б неможливо створити

безвідходне виробництво, неможливе було б і безпечне споживання їжі. Тому клітини всіх живих організмів містять ДНК, РНК, ферменти тощо.

Відомо, що Всесвіт має ієрархічну будову, що зумовлює виконання Закону подібності [1]. Більш того, в [1] принцип ієрархічної подібності розглядався як новий фундаментальний закон фізики. В цьому плані сучасні дослідження показують, що крупномасштабна структура Всесвіту подібно до нейронної структури мозку людини [2,3].

Цю інформацію ми використовуємо при моделюванні процесів створення життя у Всесвіті.

До яких висновків щодо створення життя приводить Стандартна модель створення Всесвіту? Легко зрозуміти, що така модель вимагає, щоб життя виникло з неживої речовини. Тому в цьому матеріалістичному світі й з'явилась теорія еволюції. Проте, всі спроби довести дієздатність теорії еволюції виявились марними. Причина проста і зрозуміла при неупередженому відношенні до механізму створення життя. Потрібно розуміти, що життя клітини і всього організму неможливе без наявності відповідної програми. Саме наявність програми забезпечує економічну ефективність життєдіяльності живого організму. Крім того, програма життєдіяльності забезпечує стійкість живого організму, створюючи ієрархічну структуру в ньому. А звідси легко зрозуміти, чому в організмі людини немає звичайних хімічних реакцій, а замість них протікають біохімічні реакції. При такому підході легко зрозуміти, чому еволюціоністам не вдалось і ніколи не вдасться створити живий організм шляхом звичайних хімічних реакцій, не вкладаючи в нього програми життєдіяльності.

На сьогоднішній день не існує єдиного прийнятого визначення поняття Життя. Сьогодні триває полеміка між креаціоністами та еволюціоністами, суть якої полягає у суперечностях між баченнями походження, розвитку та сутності життя.

В науковому світі життя визначається наступним чином [4].

З точки зору біофізики живий об'єкт відрізняється від неживого тим, що здатен обмінюватись теплом і матерією із довкіллям. Звідси життя є явищем, яке властиве відкритим системам, що здатні самочинно знижувати власну внутрішню ентропію за рахунок речовин або вільної енергії, отриманих з довкілля, а потім виділеної у вигляді продуктів життєдіяльності.

Біологічне визначення життя (*Biota* [5]) — це явище, що є сукупністю фундаментальних загальнобіологічних ознак (метаболізму, гомеостазу, росту, розвитку, відповіді на подразнення, розмноження, еволюції тощо), які характеризують живих істот, відрізняючи їх від неживих об'єктів. Життя визначається як форма існування матерії, найхарактернішими рисами якої є обмін речовин, самооновлення та самовідтворення. З іншого боку, життя — це форма існування дієвих інструкцій з організації матерії. Якщо інструкції виконуються — тоді цей процес називається життєдіяльністю. Життю не обов'язково притаманний метаболізм, гомеостаз, ріст, розвиток тощо на конкретному етапі існування. Заморожені організми, віруси поза клітинами, насіння до пророщення не мають цих властивостей, але обов'язково мають інструкції до виконання при сприятливих умовах.

Для подальшого розгляду життя у Всесвіті звернемо увагу на прагнення живих організмів до стабільності свого існування при зміні умов взаємодії з довкіллям.

Візьмемо за основу той факт, що **живий організм здатний самовідновлюватись**.

Життя на Землі поширене в шаленому різноманітті. Воно існує в повітрі, на поверхні Землі, в ґрунті, а також у водоймах на довільній глибині. І кожен представник флори чи фауни потрібен на Землі для забезпечення екологічної досконалості. Таке життя системи нагадує безвідходне виробництво. Всі відходи одних живих організмів споживаються іншими видами організмів. Як наслідок, існує кругообіг речовин (води, кисню, азоту, вуглекислого газу тощо), який стабілізує необхідну для життя кількість відповідних речовин.

Ось з такою ситуацією стикаються люди, які прагнуть пізнання, як створилась Земля, як виникло життя на Землі, як здійснювати господарювання на Землі, щоб її не погубити, тощо.

Як наслідок, виникло багато наукових шкіл, кожна з яких розробляє своє бачення вирішення деяких проблем із вказаних вище. З'являється велика кількість публікацій, в яких вчені описують певні сторони життя, пропонуючи власні моделі. На жаль, глобального

підходу до вирішення проблеми практично не існує. Тому легко заблукати в потоці публікацій. Іноді такий стан вирішення проблеми створення життя наводить на думку, що **певні сили на Землі свідомо заважають цьому**.

При розгляді всіх величких зусиль, направлених на розуміння механізмів і процесів появи життя на Землі [6], складається враження, що у фахівців відсутній єдиний підхід до вказаної проблеми. І цей підхід мав би ґрунтуватися на механізмах створення та еволюції Всесвіту. На жаль, такий підхід відсутній. Це могла б бути Стандартна модель [7-11], чи одна з альтернативних моделей, зокрема, модель створення та еволюції Всесвіту з мінімальною початковою ентропією (модель ВМПЕ), яку розвиває автор даної статті [12,13]. Як наслідок, до цього часу немає повної картини, яка могла б адекватно описувати створення Землі та виникнення життя на ній.

В цій ситуації автор поставив перед собою задачу, виходячи з моделі ВМПЕ описати появу та розвиток життя на Землі і у Всесвіті.

Умови для створення життя в Стандартній моделі створення Всесвіту

Всі ми усвідомлюємо величкі досягнення науки. Наукові дослідження значно розширили наші знання про Всесвіт, про Землю, про життя на Землі. Цьому сприяв науково-технічний прогрес, завдяки якому отримані могутні здобутки в області квантової фізики. При цьому створені лазери і комп'ютери, які значно змінили наше життя. З'явилась можливість моделювати процеси, які відбуваються як в Макросвіті так і в Мікросвіті. Астрономічні дослідження дозволили суттєво розширити наші знання про будову Всесвіту. Одночасно створюються моделі і розробляються теорії, які могли б пояснити фізичні та астрономічні явища, які ми спостерігаємо.

В ХХ столітті астрономи зрозуміли, що Сонячна система входить до складу галактики Чумацький шлях. Більш того, у Всесвіті є безліч галактик з досить великими відстанями між ними. При цьому виявилось, що відстані між галактиками не залишаються незмінними.

В 1929 році, виходячи зі спостережень спектрів випромінювання галактик, американський астроном Едвін Габл сформулював закон: *швидкості взаємного віддалення галактик зростають пропорційно відстані між ними*: $v = H \cdot r$. Цей закон одержав назву закону Габла. Постійна Габла в даний час береться рівною $H = 73,8$ км/(с·Мпк) з невеликими варіаціями.

Отже, розглядаючи структуру Всесвіту в минулому, вчені дійшли висновку, що в певний момент часу відстань між галактиками була рівною нулю. Звідси зроблено висновок, що наш Всесвіт народився шляхом Великого вибуху з точкового об'єкту фундаментального розміру (із сингулярності), в якому була зосереджена енергія, що характеризувалася дуже високою температурою ($\sim 10^{28}$ К [14]). Надзвичайно великою була і початкова ентропія такого Всесвіту ($S_0 = 10^{88}$ Дж/К [15]). Ця енергія відповідає за створення всієї маси у Всесвіті. З розширенням Всесвіту температура знижувалась. При цьому народжувалися нуклони і електрони. Атоми водню і гелію, з яких складаються більшість зірок, утворилися лише через декілька сотень тисяч років після Великого вибуху. До народження першої зірки пройшов іще 1 млрд. років.

Як дисонанс до такого висновку, зробленого з використанням Стандартної моделі, з'являються статті, які стверджують, що автори цих статей спостерігали за великими галактиками, які створились раніше, ніж через 500 млн років після народження Всесвіту [16-18].

Така модель «гарячого» Всесвіту вперше була висунута Г.А. Гамовим і згодом названа *стандартною*. Підтвердженням такої моделі вчені вважають відкриття реліктового випромінювання в середині 1960-их років ХХ століття. Вчені підраховали, що якщо Великий вибух відбувся приблизно 14 млрд. років тому, то Всесвіт мав охолонути до температури близько трьох градусів Кельвіна. Використовуючи радіотелескопи, вчені зареєстрували радіошуми, які відповідають даній температурі, на всьому зоряному небі і вважають їх залишками після Великого вибуху. Більше того, це випромінювання сприймається як підтвердження Стандартної моделі, хоч зрозуміло, що ця модель не має права на існування, оскільки суперечить законам фізики [12].

А тепер розглянемо, як створюються атоми у Всесвіті.

Дослідження молекулярного складу живих організмів показало, що основними хімічними елементами в складі організму є водень, вуглець, кисень, азот, кальцій і фосфор. Проте, і інші хімічні елементи (зокрема калій, натрій, хлор, залізо, йод) входять до складу живих організмів, хоч і в менших кількостях. Наприклад, атоми заліза входять до складу гемоглобіну, без якого кров не зможе переносити кисень до всіх органів і відводити молекули вуглекислого газу. Отже, потрібно було зрозуміти, звідки взяли всі хімічні елементи, знайдені в надрах Землі, більшість яких присутня в структурі живого організму.

Розвиток ядерної фізики показав, що при достатньо високих температурах (від 10^7 до $1,5 \cdot 10^7$ K) можливе злипання чотирьох протонів з утворенням ядра гелію. Вважають, що такі температури існують в центрі Сонця в об'ємі з радіусом $5 \cdot 10^4$ км [19], що складає $1/14$ радіуса Сонця. Створення важчих ядер (до ядра Fe) вимагає вищої температури, яка існує лише в термоядерних зірках. Проте, фотосфера Сонця містить кисень (0,77%), вуглець (0,29%), залізо (0,16%), неон (0,12%), азот (0,09%), кремній (0,07%) та інші хімічні елементи [20], чого не повинно бути згідно зі Стандартною моделлю. Крім того, термоядерний синтез не дозволяє створювати атомні ядра, важчі за ядро заліза. Для порятунку Стандартної моделі вчені припустили, що важкі ядра можуть народжуватись при вибухах наднових зірок. Потім хмара газу і пилу, створена внаслідок вибуху зірки, використовується для утворення планет. Зрозуміло, що при вибухах наднових зірок викидається в простір верхня частина зірки, представлена здебільшого легкими ядрами, які при вибуху зірки не можуть синтезувати важкі ядра.

Отже, Стандартна модель створення Всесвіту неспроможна пояснити джерело важких хімічних елементів, які входять до складу Землі та тіла живих організмів.

Тепер подивимось на моделі створення життя на Землі. Офіційна наука вважає можливим створення живих організмів з неживих елементів природи внаслідок збігу випадкових процесів і наявності відповідних хімічних елементів. При цьому не звертають увагу на той факт, що в живому організмі не існує звичайних хімічних процесів. Замість них використовуються біохімічні, тобто ферментативні процеси. При цьому кожна хімічна реакція використовує свій специфічний фермент, тобто молекулярний каталізатор, налаштований на протікання однієї реакції. Таких ферментів на сьогоднішній день знайдено близько двох тисяч. Це молекулярні білкові структури з молекулярною масою від десяти тисяч до кількох мільйонів атомних одиниць. Для виконання своїх специфічних функцій ці молекули мають унікальну просторову структуру. Це по-перше. І по-друге, в живій клітині всі процеси розумно організовані, хаос відсутній. Це сприяє мінімізації витрат енергії для функціонування клітини.

Факт розумної організації процесів в клітині легко зрозуміти. Ми знаємо про існування біоніки, науки, яка копіює механізми і процеси з живої природи. Так за великим рахунком був скопійований і комп'ютер. Зрозуміло, що комп'ютер не зможе працювати без підведення енергії і без наявності програми (фундаментального коду). Таким чином, повертаючись до живого організму, можна зрозуміти, що ні організм ні жива клітина не можуть функціонувати без підведення енергії і наявності програми. Використовуючи зовнішні джерела енергії (їжа, сонячне світло) і наявні речовини, живий організм синтезує молекулу АТФ, молекулярний акумулятор енергії. Потім накопичена енергія використовується в процесі життєдіяльності організму.

Якби не було програми життєдіяльності клітини, тоді в ядрі клітини повинні були б вироблятися всі ферменти в повному наборі. Зменшення концентрації ферментів в певній області клітини викликало б дифузію ферментів в ту область для підтримання процесів життєдіяльності. Отже, система вимагала б занадто великих витрат енергії. А живі організми функціонують таким чином, що витрачають мінімум енергії. А це можливо лише при наявності програми функціонування клітини. В такому разі зменшення концентрації ферментів в певній області клітини супроводжується сигналом в ядро клітини, що викликає термінове виробництво потрібного ферменту і направлене транспортування його в потрібну область клітини.

Крім того, клітина містить ідеальну систему безпеки її життєдіяльності, забезпечуючи ідеальне копіювання ДНК і РНК, ідеальний порядок в області експорту та імпорту речовин через мембрану тощо. Інакше ні клітина ні багатоклітинний організм не змогли б існувати.

Щодо наявності програми, то функціонує думка, що вся програма живої клітини і живого організму записана в структурі ДНК, хоч і відомо, що діяльність ДНК майже повністю обмежується виробництвом білкових молекул [21], тобто, в ДНК записана інформація, яка дозволяє копіювати білки і, зокрема, ферменти та інші необхідні для функціонування організму молекулярні сполуки. Програми функціонування клітини там немає. Наявність такої програми в клітині відрізняє живу клітину від мертвої, позбавленої програми. Тому складання клітини з окремих молекул, яке планувалось в біологічній науці, могло б привести лише до створення мертвої клітини, оскільки вона не містила б програми її діяльності. І ця програма значно складніша всіх відомих комп'ютерних програм.

Законом є народження живого від живого (за родом). Це довели експериментально в XIX столітті Луї Пастер та інші вчені. Поява першого живого організму (одноклітинного або багатоклітинного) з неживої матерії є порушенням цього Закону. Звичайно, офіційна наука вважає можливим створення живих організмів з неживих елементів природи внаслідок збігу випадкових процесів. Тому вона ставить під сумнів існування вказаного закону. Проте, створення першої клітини і репродуктивні процеси вимагають різних програм, без яких неможливе було б створення життя на Землі.

Таким чином, Стандартна модель створення Всесвіту неспроможна пояснити наявність програми функціонування живого організму, а отже, неспроможна пояснити і факт створення живого організму на Землі і у Всесвіті.

Створення життя в моделі ВМПЕ

Тепер розглянемо створення життя в моделі Всесвіту з мінімальною початковою ентропією [12,13].

Перш за все, коротко зупинимось на описі моделі. Візьмемо до уваги, що майже 14 мільярдів років тому був створений Всесвіт, тобто Всесвіт мав початок. Далі необхідно вилучити весь сценарій Стандартної моделі, оскільки народження гарячого Всесвіту з сингулярності, яка містить енергію, що відповідає за створення всієї маси у Всесвіті, неодмінно повинно привести до створення матерії всередині чорної діри [12,13], чого немає насправді. Більш того, в Стандартній моделі не виконується і багато інших фізичних законів.

Звичайно, існують і інші моделі створення Всесвіту. Ряд теорій відкидають Стандартну модель і вважають, що Всесвіт безмежний в часі. До таких моделей відносяться, зокрема, такі моделі, що враховують квантові процеси при розгляді гравітаційної взаємодії [22,23].

У зв'язку з існуванням проблеми щодо народження Всесвіту необхідно вяснити, чи був початок його існування. У зв'язку з цим варто звернути увагу на Біблію. В цьому плані атеїстична пропаганда зробила багато шкоди процесу пізнання Всесвіту. Детальне ж дослідження Біблії показує, що вона не містить міфів, а її зміст повністю узгоджується з останніми досягненнями науки [24]. І перше, на що варто звернути увагу, це вірш «**На початку Бог створив небо і землю**» з книги Буття 1:1. Отже, був початок існування Всесвіту! А далі, потрібно описати механізми створення Всесвіту в тому вигляді, яким ми його бачимо.

В такій ситуації автор створив нову модель народження Всесвіту, яка не суперечить фізичним законам [12,13]. В основі моделі, запропонованої автором, лежать Закони подібності і єдності у Всесвіті.

В новій моделі наш Всесвіт є складовою частиною Супер-Всесвіту. В свою чергу Супер-Всесвіт представлений розшарованим простором, що містить чотири окремі прошарки. При цьому сусідні прошарки відрізняються розмірністю простору на одиницю. Звичний для нас тривимірний простір (чотиривимірний (3+1) Всесвіт, Світ-4) межує з двовимірним простором кварків (Світ-3). Подібно двовимірний простір межує з одновимірним простором діонів (Світ-2), які виявились частинками Планка. Нарешті, одновимірний простір межує з нульвимірним простором Скалярного Поля-часу (Світ-1). Між

сусідніми просторами існує інформаційна взаємодія через одну делокалізовану точку, яку задає Скалярне Поле. Нульвимірний простір Скалярного Поля-часу має змогу взаємодіяти з іншими просторами і задавати програму розвитку (еволюції) Всесвіту [25]. Отже, Скалярне Поле є носієм *фундаментального коду* [25,26], тобто програми створення і розвитку Супер-Всесвіту і нашого Всесвіту, а також життя в ньому. Таким чином, програма створення життя міститься в польовій структурі живого організму, діяльність якої забезпечує Скалярне Поле. І дійсно, польова структура живого організму реєструється в експериментах. Автор цих рядків брав участь у дослідженні електромагнітної складової поля людини, яке проявляється з допомогою датчиків електромагнітного поля навколо тіла людини.

Таке поле реєструється також за допомогою відомого ефекту Кірліана [27].

Весь Супер-Всесвіт створюється одночасно. Проте, його заповнення речовиною відбувається постадійно, починаючи з одновимірного простору. При досягненні в ньому стаціонарної концентрації починає заповнюватись двовимірний простір, а лише згодом (через $3 \cdot 10^{-5}$ с) заповнюється енергією та частинками тривимірний простір. Через нульвимірний простір входить Скалярне Поле, яке несе інформацію про всі фізичні взаємодії і здатність створювати речовину і поля у всіх шарах Супер-Всесвіту. Звідси випливає, що розмірність багатовимірної сфери, яка відповідає розмірності Скалярного Поля, повинна включати всі виміри одновимірного, двовимірного і тривимірного просторів, тобто, 12 просторових вимірів, а також часовий та інформаційний виміри [12,13].

Всі шари Супер-Всесвіту заповнюються енергією з однаковою швидкістю. В такому разі в одновимірному просторі концентрація частинок залишається постійною, в двовимірному знижується обернено пропорційно до часу існування Супер-Всесвіту, а в нашому тривимірному просторі – обернено пропорційно до квадрата часу існування Супер-Всесвіту.

Всесвіт розширюється зі швидкістю світла і постійно заповнюється вакуумними частинками. Таку ситуацію задає інформаційний вимір, який одночасно вводить фундаментальний код до Скалярного Поля. Перед початком заповнення тривимірного простору інформаційний вимір вносить додаткову інформацію до Скалярного Поля, яка забезпечує створення життя у Всесвіті, тобто, розширює повноваження фундаментального коду.

Однією з властивостей Скалярного Поля є його спроможність безпосередньо створювати частинки матерії у всіх просторах розшарованого Супер-Всесвіту як шляхом збудження вакуумних частинок, так і в околі існуючих частинок матерії. Цим воно відрізняється від векторного електромагнітного поля, яке може в певних умовах створювати пару частинка-античастинка. Оскільки в Світі-1 немає зарядів, створена матерія повинна бути електронейтральною. А це означає, що у Світі-4 Скалярне Поле буде створювати лише кластери нейтронів, які характеризуються нульовими значеннями заряду, спіну тощо.

Енергія Скалярного Поля надходить до нашого Всесвіту з постійною швидкістю, еквівалентною 5000 сонячних мас за секунду [12,13]. Тому на перших порах будуть створюватись лише важкі атомні ядра при нульовій температурі (мінімум ентропії). Потім важкі ядра внаслідок протікання радіоактивних процесів будуть ділитися, створюючи всі можливі атомні ядра, які ми сьогодні зустрічаємо на Землі. Одночасно радіоактивні процеси будуть нагрівати речовину, створюючи гарячі зірки і планети з гарячим центральним ядром [28,29].

Таким чином, Світ-4 спочатку буде розширюватися без речовини в ньому за винятком заповнених вакуумних станів [25,26]. Речовина (відразу повний набір ферміонів і бозонів) з'явиться лише тоді, коли її початкова густина не перевищуватиме густини ядерної речовини.

Скалярне Поле **відповідає і за наявність маси у елементарних частинках**. При цьому воно присутнє біля кожної елементарної частинки. Воно ж **забезпечує процес анігіляції пари частинка-античастинка**, створюючи при цьому вакуумну частинку, в якій всі квантові числа (включаючи масу) дорівнюють нулю [25,26].

Враховуючи **Закон єдності, як Вищий Закон Всесвіту**, ми повинні взяти за основу, що Скалярне Поле відчуває, контролює і направляє всі процеси при створенні Світу-4. Ще

раз підкреслимо, що Скалярне Поле має достатню енергію, інформацію і Програму створення матеріального світу і Світу Живих, тобто, нашого Всесвіту.

Виходячи з Закону подібності, для вирішення поставленої проблеми ми будемо порівнювати етапи народження та розвитку (еволюції) Всесвіту з етапами внутрішньоутробного розвитку дитини.

Перш за все, для початку внутрішньоутробного розвитку дитини потрібне запліднення жіночої яйцеклітини сперматозоїдом. Потім слідує час релаксації до створення повноцінної клітини, готової до розмноження. Для старту процесу розмноження клітин обов'язкове надходження інформації про початок поділу клітин. Ця інформація повинна надходити ззовні.

До першої клітини надходить енергія і програма, необхідна для розмноження клітин і розвитку організму. Будівництво організму відбувається у відповідності з ієрархічним законом [12,13], тобто, спочатку формуються волокна (одновимірні об'єкти), далі тканини (двовимірні об'єкти) і тривимірні об'єкти. Оскільки тривимірні об'єкти являються функціональними, то, перш ніж вони будуть створені, повинна надійти **додаткова інформація (програма)** про створення цих об'єктів та їхню майбутню діяльність. Таким чином, створені тривимірні об'єкти відразу починають функціональну діяльність в залежності від призначення органу. У відповідності до ієрархії організму створення тривимірних об'єктів відбувається в наступній послідовності: створення монофункціонального органу (дольки), потім дольки об'єднуються в поліфункціональний орган (печінка, нирки тощо). В свою чергу поліфункціональні органи об'єднуються в системи (харчування, обміну речовин, кровоносну, нервову, захисну, імунну тощо). Всі системи формують організм. І вже при внутрішньоутробному розвитку дитини її органи повноцінно виконують свої функції.

При народженні дитини надходить нова інформація, яка забезпечує автономне життя нового організму і його підготовку до наступного розмноження (вноситься четвертий вид програми). Таким чином завершується повний цикл, який може повторюватись до тих пір, поки існує життя на Землі.

Зрозуміло, що у випадку одноклітинних організмів надходить лише програма створення клітини, її функціонування і розмноження.

Тепер деталізуємо створення і діяльність клітини, органу, організму. Ми вже звертали увагу на те, що Скалярне Поле відповідальне за створення маси елементарних частинок і речовини вцілому, за взаємодію (сильну, слабку, електромагнітну, гравітаційну) між частинами речовини як в Мікросвіті так і в Макросвіті, за створення і функціонування життя. Отже, кожній живій клітині, кожному органу і кожному організму **Скалярне Поле вносить програму їхньої життєдіяльності**. Будучи постійно присутнім в них, Скалярне Поле відповідальне також за **створення пам'яті і свідомості людини**. Тобто, наша **свідомість локалізована** не в мозку людини, як того хочуть прихильники теорії еволюції, а **в польовій структурі**, яка накладається на фізичне тіло. Пам'ять теж знаходиться в польовій базі даних. При цьому мозок лише виконує функції посередника між фізичним і польовим тілом людини. Така структура свідомості виявляється найбільш стабільною в часі. На неї не впливають процесі обміну в фізичному тілі. Вона нечутлива і до температури оточуючого середовища. Отже, ніщо не може знищити свідомості живої людини. Можлива втрата пам'яті людини пов'язана виключно з патологічними проблемами в мозку людини, при яких гальмується функція посередника.

Давайте подивимось, чи така модель відповідає результатам наукових досліджень.

Розглянемо, що таке Свідомість взагалі [30]. Свідомість - це усвідомлення себе, своєї особистості, це великий аналізатор всіх наших почуттів, емоцій, бажань, планів. Свідомість - це те, що нас виділяє, що змушує нас відчувати себе не предметами, а особистостями. Іншими словами, Свідомість чудесним чином виявляє наше принципове існування. Свідомість - це усвідомлення нами свого «Я», але в той же час свідомість є велика таємниця. У Свідомості немає вимірів, форми, немає кольору, запаху, смаку, її не можна помацати, покрутити в руках. Свідомість завжди особиста. Якості людини можуть змінюватися з часом, але її "Я" при цьому залишиться незмінним. Воно не належить постійно мінливому

матеріальному тілу. Незважаючи на те, що ми дуже мало знаємо про свідомість, ми цілком ймовірно знаємо, що ми її маємо.

Одним з головних питань людства є питання про природу цієї самої Свідомості ("Я", ego). З точки зору матеріалізму людське Свідомість є субстрат головного мозку, продукт матерії, породження біохімічних процесів, особливого злиття нервових клітин.

Мозок в наш час глибоко вивчений. Давно і добре вивчені хімічний склад, відділи мозку, зв'язки цих відділів з функціями людини. Вивчена мозкова організація сприйняття, уваги, пам'яті, мови. Вивчено функціональні блоки мозку. Проте, ніхто і ніколи не виявив зв'язку мозку з самими центрами нашої особистості, нашого «Я». Не вдалося знайти в мозку те місце, яке і є нашим "Я".

Відомий вчений, професор МГУ Микола Кобозев в своїй монографії показав, що відповідальними за процеси мислення і пам'яті не можуть бути ні клітини, ні молекули, ні навіть атоми [31]. Температура людини в нормі досягає 310 К. При такій температурі елементи пам'яті швидко втрачають записану в них інформацію. Проте, людина і на старості пам'ятає події, які трапились з нею в дитинстві.

Свідомість "живе" сама по собі, абсолютно самостійно. Що ж стосується головного мозку, то це зовсім не мисляча матерія, а орган, як і будь-який інший, виконуючий строго певні функції" [32].

Прийшовши до розуміння того, що Свідомості немає всередині тіла, наука робить природний висновок про нематеріальну природу Свідомості.

Академік П.К. Анохін пише: "Жодну з розумових операцій, які ми приписуємо розуму, до сих пір не вдалося прямо пов'язати з будь-якою частиною мозку. Якщо ми в принципі не можемо зрозуміти, як психічне виникає внаслідок діяльності мозку, чи не логічніше думати, що психіка взагалі не є за своєю суттю функцією мозку, а є проявом інших - нематеріальних духовних сил?" [6].

Лауреат Нобелівської премії з медицини Дж. Екклз розвинув думку про те, що на основі аналізу діяльності мозку неможливо з'ясувати походження психічних явищ, і цей факт легко може бути витлумачений у тому сенсі, що психіка взагалі не є функцією мозку. На думку Екклза, ні фізіологія, ні теорія еволюції не можуть пролити світло на походження і природу Свідомості, зовсім чужо всім матеріальним процесам у Всесвіті [33]. Автор книги [22] прямо заявляє, що "немає ніяких сумнівів в тому, що **людиною керує ЩОСЬ, що перебуває за межами його тіла**". "Я можу експериментально підтвердити, - пише Екклз, - що робота Свідомості не може бути пояснена функціонуванням мозку. Свідомість існує незалежно від нього ззовні".

Наука приходять до висновку, що мозок є не джерелом думки і Свідомості, а найбільше - їх ретранслятором.

В.Ф. Войно-Ясенецький пише що "мозок - це не орган думок і почуттів", і що "Дух виступає за межі мозку, визначаючи його діяльність і все наше буття, тоді як мозок працює як передавач, приймаючи сигнали і передаючи їх в органи тіла" [34].

Отже, мозок може працювати як пристрій, що приймає думки, тобто як антена, за допомогою якої можна отримати сервісний сигналу ззовні. Як тут не згадати твердження Біблії: «Якщо є тіло фізичне, то є і тіло духовне» (1 Коринтян 15:44). Організм людини має як фізичну, так і духовну (польову) складову.

В такому разі, що заставляє прихильників теорії самозародження життя і еволюції вперто відкидати істину про походження та існування життя, **зводячи людину до рівня тварини**? Як наслідок, на Землі культивується зло у всіх його проявах. Люди стають нечутливими до горя інших, до свідомого погіршення екології і постійного зникнення багатьох видів рослин і тварин, що програмує знищення життя. Отже, існує певна сила, яка заставляє здавалося б інтелектуально обдарованих людей так поступати!

При створенні життя на Землі на кожному етапі були створені досконалі екологічні умови. А досконалі умови потребують, щоб були заповнені всі екологічні ніші, необхідні для ведення безвідходного виробництва. Тобто, все живе, образно кажучи, виглядає як "**єдиний живий організм**", в якому є всі необхідні для досконалого життя органи. Отже, повинні існувати відразу багато видів організмів, причому відходи життєдіяльності одних організмів

повинні бути їжею для інших. Так ми спостерігаємо в природі кругообіг кисню, азоту, фосфору, а також кругообіг води, без чого життя неможливе. В цьому плані варто згадати про сучасні проекти заселення інших планет людьми, що зробити неможливо без створення там необхідного біологічного різноманіття.

Розвиток життя на Землі і поява нових організмів вимагали одночасно створення досконалих умов, тобто створення нового «єдиного живого організму». Так зникали деякі організми, присутні на попередньому етапі створення життя, і з'являлися нові, більш розвинені організми. При цьому, як свідчить палеонтологія, деякі види живих організмів зникали, а інші створювалися. Нові види з унікальною будовою тіла і унікальними здібностями з'являлися раптово. Більшість основних груп тварин виникла в порівняно короткий період. Палеонтологи називають цей період "кембрійських вибухом". Коли створювалася людина, були заздалегідь заповнені всі необхідні екологічні ніші, щоб людина відразу потрапила в ідеальні умови для її життя. І оскільки людина розумна, вона має обов'язок і здатність піклуватися про підтримання ідеальних умов життя на Землі. Це стає її головним завданням. Небажання людини виконувати своє призначення нагадує розвиток злоякісної пухлини в живому організмі.

Отже, ми зіткнулися ще з одним проявом Закону подібності.

Зрозуміло, що злоякісна пухлина в живому організмі здатна лише погубити його. Тому медицина бореться з цими пухлинами, намагаючись їх знищити в організмі тим чи іншим способом. Якщо людство зрозуміє цей принцип, воно поставить вимогу боротися з компаніями, які подібні до злоякісних пухлин. Видалення чи обмеження діяльності цих організацій може врятувати життя на Землі. Якщо ж не звертати увагу на такі перестороги, це приведе до знищення життя в повному обсязі.

Тепер повернемося до початку створення речовини в тривимірному просторі. Вище було вказано, що перед цим Скалярне Поле отримує додаткову інформацію про створення життя і свідомості у Всесвіті. З іншого боку, Скалярне Поле присутнє в околі кожної елементарної частинки, формуючи її масу. Тому можна було б припустити, що свідомість в певній мірі присутня кожній частинці речовин. І чим більша маса речовини (планети, зірки), тим сильніше вираженою повинна бути в них свідомість. І в цих об'єктах повинні протікати процеси, характерні для живого організму. Зокрема, повинні протікати антиентропійні процеси. В зірках це об'єднання чотирьох атомів водню в атом гелію (чотирьох протонів в α -частинку) та інші термоядерні процеси. В надрах Землі це кристалізація вуглецю зі створенням кристалів алмазу у магмі на великих глибинах. Аналогічно створюються інші кристали, зокрема окислів кремнію (кварц) та урану. При цьому кількість урану може досягти критичної величини і пролунає ядерний вибух. Таким чином, ядерний вибух, який спричинює глибинні землетруси, є ентропійним процесом. З іншого боку, на поверхні Землі відомо багато обмінних процесів, направлених на збереження умов існування біорізноманіття. Можна назвати і інші процеси на Землі, характерні для живих об'єктів. Ознаки життя можна знайти на всіх ієрархічних рівнях у Всесвіті. Тому й не дивно, що структура скупчень галактик нагадує нейронну мережу в мозку людини.

Тут варто згадати про ієрархічну структуру Всесвіту. І це стосується як структури матеріального Всесвіту, так і ієрархічної структури в межах живих організмів. Зрозуміло, що і Скалярне Поле повинно мати відповідну структуру для стабілізації Метагалактики. А оскільки саме Скалярне Поле несе програму створення і життєдіяльності живого організму, то легко збагнути, що крім земних біологічних організмів, до складу яких входить як фізичне тіло, так і польове (духовне) тіло, повинні існувати чисто польові (духовні) тіла [24,35]. Отже, в цьому випадку виключене фізичне тіло. Логічно думати, що можуть бути випадки, коли вклад польової складової у свідомість організму буде суттєво зменшений. Проте, цей вклад не буде рівним нулю, оскільки Скалярне Поле, відповідальне за свідомість, присутнє біля кожної масивної частинки. Величина цього вкладу повністю залежить від властивостей присутнього на об'єкті Скалярного Поля в межах його ієрархічної структури. Якщо свідомість Землі покласти за одиницю і вважати її пропорційною до маси речовини, то свідомість протона буде рівною $3 \cdot 10^{-52}$, а свідомість Сонця – $3.3 \cdot 10^5$. Зрозуміло, що такий рівень свідомості протона не може проявитись. Крім того, в межах протона неможливі

антиентропійні процеси. Отже, протону неможливо приписати стан живого організму. Інша справа, коли ми розглядаємо Сонце чи Галактику. В них протікає багато антиентропійних процесів, тому можна вважати, що вони мають великий рівень свідомості. Такі роздуми можна продовжити на скупчення галактик і на Метагалактику.

Варто звернути увагу на те, що польова форма життя і діяльність інформаційного виміру не потребують матеріального носія, як це стверджують прихильники теорії інфляції простору Всесвіту. Лише частинки, що мають масу, потребують матеріального носія взаємодії. Таким чином ні розширення Всесвіту, не течія часу, ні існування польових живих об'єктів не вимагають матеріального носія. За все це відповідає інформаційний вимір.

Повертаючись до моделі ВМПЕ, ми відмічаємо, що Скалярне Поле при заповненні тривимірного простору отримує додаткову інформацію, яка забезпечує створення життя у Всесвіті. Отже, Всесвіт відразу народжується живим. В мертвому Всесвіті неможливо створити життя внаслідок відсутності відповідної програми. На Землі програма є, отже наш Всесвіт має всі ознаки живого організму.

Висновки

На підставі розгляду Стандартної моделі створення Всесвіту і моделі створення Всесвіту з мінімальною початковою ентропією, а також використовуючи отриману експериментальним шляхом інформацію про життя на Землі і у Всесвіті, показано наступне:

1. Стандартна модель народження Всесвіту не може адекватно пояснити як створення Всесвіту, так і створення хімічних елементів, маса яких перевищує масу атома заліза. Майже всі хімічні елементи, які присутні на Землі, входять в більшій чи меншій мірі до складу живого організму. Стандартна модель породила теорію еволюції і можливість створення живих об'єктів з неживих речовин. На прикладі комп'ютера, принцип дії якого скопійовано з функціональної діяльності живого організму, показано, що без наявності програми життя клітини неможливе, навіть якщо вдасться синтезувати всі складові елементи клітини. Отже, існуюча теорія еволюції опускає людину до рівня тварини, спричинюючи прояв тваринних інстинктів і зла на Землі.

2. Модель створення Всесвіту з мінімальною початковою ентропією передбачає, що наш Всесвіт є складовою частиною Супер-Всесвіту, одним із прошарків розшарованого простору. Таких прошарків всього чотири: нульвимірний простір, через який входить Скалярне Поле, яке несе з собою фундаментальний код, одновимірний простір, двовимірний простір і наш тривимірний простір. Скалярне Поле відповідальне за створення частинок у всіх просторах і за масу частинок, а також забезпечує взаємодію між ними (сильну, слабку, електромагнітну і гравітаційну). Воно ж з постійною швидкістю наповнює Всесвіт частинками (бінейтронами) в околі існуючих частинок. Таким чином створюються важкі атомні ядра, які розпадаються внаслідок радіоактивних процесів, нагріваючи речовину і створюючи всі можливі хімічні елементи.

3. Скалярне Поле несе програму створення життя у Всесвіті, зокрема на Землі. Воно задає програму життєдіяльності окремих клітин і органів в рослинному і тваринному світі. Маючи ієрархічну структуру, Скалярне поле постійно присутнє в клітинах, органах та організмі.

4. Створене різноманіття живого на Землі забезпечує безвідходну діяльність всього живого шляхом ідеального кругообігу речовин. Таким чином, всі живі організми складають «єдиний живий організм Землі». При цьому людина є складовою частиною цього організму, а не царем природи.

5. На всіх етапах створення життя на Землі забезпечувались ідеальні екологічні умови. Перехід до кожного вищого етапу супроводжувався народженням нових організмів і знищення організмів попередньої формації. При створенні людини були забезпечені ідеальні екологічні умови для її проживання. Її роль полягає в підтриманні життя всього живого на Землі і забезпечення ідеальних екологічних умов. Знищення людиною багатьох видів і родів фауни і флори робить «єдиний живий організм» інвалідом. Якщо ж при цьому буде знищено «єдиний орган» (голова, серце, печінка тощо), тоді все живе на Землі загине внаслідок нерозумного господарювання людини на Землі.

6. Організм людини має фізичну і польову складові. У Всесвіті існують і живі тіла, що мають польову форму.

7. Наявність антиентропійних процесів в зірках і планетах вказує на те, що вони представляють особливий вид живих об'єктів, як складових одиниць живого Всесвіту. Носієм їхньої свідомості є Скалярне Поле згідно з його ієрархічною структурою. Крім того, ієрархічна структура Скалярного Поля забезпечує свідомість у всіх фізичних тіл на низькому рівні.

Список літератури

1. Kulish Victor V. Hierarchic Electrodynamics and Free Electron Lasers: Concepts, Calculations, and Practical Applications. - CRC Press-Taylor & Francis Group. - 2011. – 697 pp.
2. Anjamrooz Seyed Hadi, Douglas J. McConnell and Hassan Azari. The cellular universe: A new cosmological model based on the holographic principle // International Journal of the Physical Sciences. 2011. Vol. 6(9). pp. 2175-2183. https://www.academia.edu/841130/The_cellular_universe_A_new_cosmological_model_based_on_the_holographic_principle.
3. Ghose Tia . Universe Grows Like a Giant Brain // <https://www.livescience.com/25027-universe-grows-like-brain.html>, November 26, 2012.
4. Life. From Wikipedia, the free encyclopedia.
5. Queiroz, Kevin de; Cantino, Philip D.; Gauthier, Jacques (2020). *International Code of Phylogenetic Nomenclature (PhyloCode)* (en). CRC Press. ISBN 978-0-429-44632-0.
6. Anokhin P.K. Systemic mechanisms of higher nervous activity:/ Selected works. Moscow, 1979. p. 455. (in Russian).
7. Hawking S. W.. The occurrence of singularities in cosmology, III. Causality and singularities // Proc. Roy. Soc. London, A300, 187–201 (1967).
8. Peebles P.J.E. The Standard Cosmological Model // in Rencontres de Physique de la Vallee d'Aosta. - ed. M. Greco. – 1998, p. 7.
9. Andrievskiy S.M., I.A. Klymyshyn Course of general astronomy / - Odesa: Astroprint, 2010. - 478 p. (in Ukrainian)
10. Klimishin I.A. Relativistic astronomy. - Moscow: Nauka. - 1989. - 287 p. ISBN 5-02-014074-0. (in Russian).
11. Rovinsky R.K. Developing Universe. - Moscow: Nauka.- 1995 - 354 p. (in Russian).
12. Kondratenko Petro O.. The birth and evolution of the Universe with minimal initial entropy // International Journal of Physics and Astronomy. December 2015, Vol. 3, No. 2, pp. 1-21. Published by American Research Institute for Policy Development DOI: 10.15640/ijpa.v3n2a1 URL: <http://dx.doi.org/10.15640/ijpa.v3n2a1>.
13. Kondratenko Petro O.. Model of the Universe's Creation with Minimal Initial Entropy. Fundamental Interactions in the Universe / LAP LAMBERT Academic Publishing. - 2017. – 130 p. <https://www.lap-publishing.com/catalog/details//store/ru/book/978-620-2-06840-6/model-of-the-universe-s-creation-with-minimal-initial-entropy>. (<https://kondratenko.biz.ua>).
14. Gorbunov D.S., V.A. Rubakov. Introduction to the theory of the early universe. Hot Big Bang theory. - Moscow: INR RAS. 2006. - 464 p. - ISBN: 978-5-382-00657-4. (in Russian).
15. Gorbunov D.S., V.A. Rubakov, Introduction to the physics of the early Universe. Cosmological perturbations. Inflation theory - Moscow: Krasand, 2010. — 564 p. ISBN: 978-5-396-00046-9. (in Russian).
16. Welch, B., Coe, D., Diego, J.M. *et al.* A highly magnified star at redshift 6.2. *Nature* **603**, 815–818 (2022). <https://doi.org/10.1038/s41586-022-04449-y>
17. Hollis Akins, Seiji Fujimoto, Kristian Finlator, et al. ALMA reveals extended cool gas and hot ionized outflows in a typical star-forming galaxy at $z=7.13$ // arXiv: 2206.06939. Astrophysics of Galaxies (astro-ph.GA). Submitted June 14, 2022. (Hollis Akins, S. Fujimoto, K. Finlator, et al. ALMA reveals extended cool gas and hot ionized outflows around a distant star-forming galaxy // The Astrophysical Journal, 2022. Volume 934, Number 1. 64 (17 pp).

18. Yuichi Harikane, Akio K. Inoue, Ken Mawatari, et al. A Search for H-Dropout Lyman Break Galaxies at $z \sim 12-16$. // [arXiv:2112.09141v4 \[astro-ph.GA\]](https://arxiv.org/abs/2112.09141), <https://doi.org/10.48550/arXiv.2112.09141>
19. Uggerhøj U I, R E Mikkelsen and J Faye. The young centre of the Earth // European Journal of Physics, 2016, [Volume 37, Number 3](https://iopscience.iop.org/article/10.1088/0143-0807/37/3/035602). 035602. <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/0143-0807/37/3/035602>
20. Sun. From Wikipedia, the free encyclopedia.
21. Marshall Michael. The secret of how life on Earth began // http://www.bbc.com/earth/story/20161026-the-secret-of-how-life-on-earth-began?fbclid=IwAR23xaNPn-8ur1rUDDhQJhoySpYt52_9-Pfa_hxh8B9rJhDsvuHYPzhMfgA
22. String theory. From Wikipedia, the free encyclopedia
23. Samuel Baron, Kristie Miller, Jonathan Tallant. Out of Time: A Philosophical Study of Timelessness // Oxford University Press (July 14, 2022). 288 pages. ISBN-13 : 978-0192864888
24. Petro O.Kondratenko. Creation and Evolution of the Universe. From the Bible to Sciences (Пётр Кондратенко. Создание и эволюция Вселенной. От Библии к науке) (in Russian) / LAP LAMBERT Academic Publishing. - 2018. - 625 p. - (<https://kondratenko.biz.ua>) (in Russian).
25. Kondratenko Petro O. Properties of the Scalar Field in the model of the Universe with minimum initial entropy // [International Journal of Advanced Research in Physical Science \(IJARPS\)](https://www.arcjournals.org/international-journal-of-advanced-research-in-physical-science/volume-9-issue-11/). Volume 9, Issue 11, 2022, pp 1-16. ISSN No. (Online) 2349-7882. <https://www.arcjournals.org/international-journal-of-advanced-research-in-physical-science/volume-9-issue-11/>
26. Gerlovin I.L. Fundamentals of the unified theory of all interactions in matter. - Leningrad: Energoatomizdat. - 1990. - 433 p. (<https://kondratenko.biz.ua>). (in Russian).
27. Mosin O. V. Kirlian effect in the study of water properties // <https://www.o8ode.ru/article/learn/kirlian.htm> (in Russian).
28. Kondratenko Petro O. Origin of a Planetary System in the Model of Universe with Minimum Initial Entropy // [International Journal of Advanced Research in Physical Science](https://www.arcjournals.org/international-journal-of-advanced-research-in-physical-science/volume-4-issue-8/). Volume-4 Issue-8. - 2017. pp. 4-13. <https://www.arcjournals.org/international-journal-of-advanced-research-in-physical-science/volume-4-issue-8/>
29. Kondratenko Petro O.. Formation of the Solar System // [International Journal of Advanced Research in Physical Science \(IJARPS\)](https://www.arcjournals.org/international-journal-of-advanced-research-in-physical-science/volume-5-issue-6/). - Volume 5, Issue 6, 2018, pp 1-9. <https://www.arcjournals.org/international-journal-of-advanced-research-in-physical-science/volume-5-issue-6/>
30. Khasminsky M.I.. Will I be able to kill "I"? or Where Consciousness Lives // [Consciousness and Physical Reality Magazine](https://www.consciousnessandphysicalreality.com/), No. 6, 2005. (in Russian).
31. Kobozev NI Research in the field of thermodynamics of information and thinking processes. Moscow University Press (1971).195 p. <http://rassvet2000.narod.ru/kobozev/kobozev.djvu> (in Russian).
32. Lommel Pirn van, Ruud van Wees, Vincent Meyers, Ingrid Elfferich. Near-death experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands // [The Lancet](https://www.thelancet.com/). Dec 2001. Vol 358. No 9298 P. 2039-2045.
33. Eccles J.. The human mystery. / Berlin: Springer 1979. P. 176.
34. Voyno-Yasenetsky V.F. Spirit, soul and body. / CJSC "Brovary Printing House",2002. 329 p. / <https://lib.pravmir.ru/library/book/911>; <http://www.pobedish.ru/main/smert?id=74>. (in Russian).
35. Bukalov A.V. On the possibility of the existence of field life forms // [Journal "Physics of Consciousness and Life, Cosmology and Astrophysics"](http://physics.socionic.info/01-4/as-pole.html), 2001. - No 4. (<http://physics.socionic.info/01-4/as-pole.html>). (in Russian).